

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Salomaa, Pirjo

Title: Ammattikorkeakoulujen ruotsin opetuksen haasteista

Year: 2014

Version:

Please cite the original version:

Salomaa, P. (2014). Ammattikorkeakoulujen ruotsin opetuksen haasteista. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 18.12.2014(Joulukuu).
<http://www.kieliverkosto.fi/article/ammattikorkeakoulujen-ruotsin-opetuksen-haasteista/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Ammattikorkeakoulujen ruotsin opetuksen haasteista

Pirjo Salomaa

"Ammattikorkeakoulujen ruotsin opettajuus muutoksessa – Kohti motivoivaa ohjaamista" on 20 artikkelin ja kahden puheenvuoron julkaisu, jossa kuvataan Elitgruppen -nimistä täydennyskoulutuskehityshanketta. Vuosina 2012 – 2014 toteutetussa hankkeessa oli mukana opetustyön kehittämistä innostuneita opetusalan asiantuntijoita, jotka kirjoittivat raportin kukin omasta kehityshankkeestaan. Kehityshankkeissa käsitellään viittä teemaa, jotka ovat: Amk-ruotsin opettajuus ja amk -ruotsin opiskelijat, Ohjauksen rooli, Opetuskokeilut ja - materiaali, Integrointi ammattiaiineisiin ja Verkkotyökalut ohjauksen välineinä. Julkaisun tavoitteena on antaa ideoita ja malleja ammattikorkeakouluruotsin opetukseen ja ohjaukseen. Tässä kirja-arviossa käsittelen tarkemmin kolmea hankeraporttia.

Kirja-arvio

Ammattikorkeakoulujen ruotsin opettajuus muutoksessa – Kohti motivoivaa ohjaamista. Taina Juurakko-Paavola (toim.) OKKA. Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö – OKKA-säätiön julkaisuja. ISBN 978-952-5508-32-1. Graafinen suunnittelu ja taitto: Nalle Ritvola, Osakeyhtiö Nallellaan, Tampere. Kirjapaino: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy, Tampere, 2014.

Amk-ruotsin opettajuus ja amk-ruotsin opiskelijat

Julkaisun ensimmäisessä teemassa kirjoitetaan ruotsin opettajuuden haasteista ja

verkostoitumisesta sekä opetuskokeiluiden merkityksestä uuden opettajuuden syntymisessä.

Ruotsin opettamisen haasteisiin liittyvä teema on ajankohtainen. Verkko- ja verkosto-osaaminen, kansainvälisyys, palveluosaaminen ja yhteiskunnan muutokset kuormittavat opettajia henkisesti. Lisähaaste syntyy opiskelijoiden asenteista ruotsin opiskelua kohtaan. *Lena Segler-Heikkilä* Centria-ammattikorkeakoulusta kirjoittaa raportissaan amk-ruotsinopettajan henkisestä jaksamisesta ja opiskelijoiden asenteista.

Segler-Heikkilä laati sähköisen kyselyn ammattikorkeakoulun opiskelijoille ja amk-ruotsin opettajille. Kyselyssä kartoitettiin minkälaisissa työskentelyolosuhteissa ruotsin opettajat työskentelevät ja minkälaisessa ilmapiirissä ruotsin opettaja aloittaa kurssinsa. Opiskelijoille suunnattuun kyselyyn vastasi 1118 opiskelijaa, jotka edustivat 39:ää koulutusohjelmaa. Amk-ruotsin opettajille suunnattuun kyselyyn vastasi 32 opettajaa 12:sta ammattikorkeakoulusta.

Opiskelijoiden asenteista kertoo se, että vastahakoisuutta ruotsin opiskelua vastaan oli tuntenut 766 opiskelijaa. Vastahakoisuus ilmeni suullisena kritiikkinä ja valituksena ruotsin kielen tarpeettomuudesta Suomessa. Opiskelijoiden vastahakoisuus näkyi myös poissaoloina, tehtävien tekemättä jättämisenä ja levottomuutena oppitunneilla. Opettajakyselyistä ilmeni, että 47 % kyselyyn vastanneista piti ruotsia muita opetusaineita haasteellisempänä ja henkisesti raskaampana opettaa. 56 % vastanneista oli sitä mieltä, että ruotsin opetus on erittäin mukavaa tai ei ollenkaan henkisesti raskaampaa kuin muutkaan opetusaineet. 80 % opettajista ilmoitti arvostavansa kurssipalautetta erittäin paljon.

Segler-Heikkilän hankeraportin perusteella ruotsin opettajan on työssä jaksakseen oltava henkisesti vahva persoona. Haasteellisuuden tiedetään myös lisäävän työmotivaatiota, joten nyt olisikin löydettävä keinoja työn pitämiseksi sopivan haasteellisenä. Opettajan jaksamista auttaa suotuisa ilmapiiri, jonka luomiseen kaikki oppilaitosorganisaatioon kuuluvat osallistuvat. Tukea suotuisan ilmapiirin luomiseen voi saada työterveyshuollosta ja oppilaitoksen johdolta.

Ruotsin integrointi muihin aineisiin ja verkostoituminen opettajien ja oppilaitosten välillä saattaa muokata asenteita ruotsia kohtaan. Olisiko ruotsin opiskelua koskevaa keskustelua hyvä suunnata positiivisempaan suuntaan, jottei jatkuvasti esillä oleva debatti lisäisi negatiivisuutta ruotsia kohtaan?

Ohjauksen rooli

Ohjaaminen ja valmentaminen on raportissa kuvattu aitoon vuorovaikutukseen perustuvana, tehostettuna ja mallinnettuna ohjaustoimintana. Ohjausprosessiin kuuluvat tavoitteellisuus ja tavoitettavuus asettavat opettajalle haasteita, mutta toisaalta haastavat myös opiskelijan tai oppijan ottamaan vastuun oppimisestaan.

Lapin ammattikorkeakoulun opettaja *Raija Lummi* kuvaa ohjausprosessia kehittämishankkeessaan *Min affärssvenska*. Hankkeen ideana oli motivoida opiskelijat liike-elämän ruotsin opiskeluun henkilökohtaistamisen kautta. Lummi pilotoi 14 opiskelijan ryhmää, joka sai suunnitella opintojaksonsa itse opettajan antamien raamien sisällä. Ryhmässä oli kolme naisopiskelijaa ja 11 miesopiskelijaa. Ryhmä jaettiin pienryhmiin. On tutkittu, että miesopiskelijoiden on vaikea motivoitua ruotsin opiskeluun (Juurakko-Paavola, 2012), joten henkilökohtaistamisella pyrittiin ennaltaehkäisemään motivaatiopulaa.

Lummi järjesti tukiovetusta ennen tenttejä ja seurasi tiiviisti opiskelijan taitotasoa kurssin edetessä. Pienryhmät kertoivat toisilleen, miten he saavuttavat omat tavoitteensa. Ryhmätavoitteiden lisäksi jokainen pienryhmän opiskelija nimesi omat tavoitteensa ja keinot niihin pääsemiseksi. Lummi hyödynsi ohjauksessa Moodle-oppimisympäristöä. Kurssiin kuului sekä kirjallinen että suullinen tentti. Suullinen osaaminen kartoitettiin jatkuvan näytön periaatteella viikkotapaamisissa ja luokan edessä esiintymisten yhteydessä.

Lummin tarkoituksena oli selvittää, kasvoiko opiskelijoiden motivaatio ennakkoon annetulla tukiovetuksella, pienryhmätyöskentelyllä ja opiskelijan osallistamisella kurssin suunnitteluun. Opiskelijoiden läsnäolo prosentti oli 88 % ja pilottiryhmän opiskelijoiden suullinen kielitaito oli Lummin mielestä kehittynyt. Kurssin yhteyteen järjestetty opintomatka sai opiskelijoilta hyvää palautetta.

Suullisen kielitaidon osoittamisen jatkuva näyttö oli selkeä tapa seurata ja pitää yllä keskustelutaitoa. Oman kokemukseni perusteella voin sanoa, että monet opiskelijat pelkäävät ruotsin puhumista ja käyttävät mieluummin englantia myös Ruotsissa ja Norjassa asioidessaan. Suullisen kielitaidon harjoittelu pienryhmässä tuotti opiskelijoille onnistumisen kokemuksia. Opintomatka Ruotsin Luulajaan antoi opiskelijoille kokemuksen aidosta kielenkäyttöympäristöstä.

Opetuksen suunnitteluun osallistaminen motivoi ja sitoutti opiskelijat ponnistelemaan

tavoitteisiin pääsemiseksi. Ennakkoon annettu tukiovetus oli mielenkiintoinen metodi. Miespuoliset opiskelijat pysyivät osallistumisprosentista päätellen hyvin mukana opinnoissa, joten kaiken kaikkiaan Lummin pilottihankkeesta löytyy käyttökelpoisia elementtejä kenen tahansa ammatillisen tai ammattikorkeakoulun (ruotsin) opettajan käyttöön.

Opetuskokeilut ja -materiaalit

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opettaja *Riitta Forsnabba* kirjoittaa Norden Passet -nimisen ohjausdokumentin käytöstä kahdella *Svenska 3*-opintojaksolla. Norden Passet -dokumenttiin sisältyvät opiskelijan henkilökohtaista osaamista kuvaavat, pohjoismaiseen työympäristöön liittyvät aihealueet: *Nordiska dokument* (t.ex cv i nätet, bloggtexter), *Norden kunskaper och erfarenheter* (t. ex. utbyte, arbetserfarenhet, projekt, konferenser), *Språkkunskaper* ja *Kulturkännedom*.

Norden Passet -dokumentin täytti 29 liiketalouden alan opiskelijaa. Opiskelijat osallistettiin dokumenttityökalun avulla kartoittamaan omia osaamisalueitaan ja etsimään tietoa ja kokemusta niille alueille, joilla dokumentin mukaan oli kehitettävää. Opiskelijat kirjoittivat blogitekstejä, tutustuivat ryhmissä valitsemiinsa pohjoismaisiin yrityksiin ja hankkeen lopuksi esittelivät aikaansaannoksiaan koko ryhmälle. Norden Passet -dokumentin perusajatus pohjautuu alueosaamiseen ja asiantuntijuuteen, jota tradenomiopiskelijat tarvitsevat toimiessaan pohjoismaisella markkina-alueella.

Järvisen mukaan (2012, 31, 27) asiantuntijuus koostuu tiedoista, taidoista ja toimintamalleista eritoten, jos siihen liitetään kokemuksen kautta syntynyt osaaminen kielialueella oleskelun ja kulttuurikontaktien myötä. Forsnabba toivoo opettajien testaavan Norden Passet -dokumentin käyttökelpoisuutta ja antavan siitä palautetta.

Dokumentti on ladattavissa verkkosivuilta:
<https://www.wiki.hamk.fi/display/Elitgruppen/Elitgruppen>

Forsnabban Norden Passet -dokumentti on mielestäni opiskelijan ja miksei opettajankin todellista osaamista mittaava työkalu, sillä sen avulla kykenee kuvaamaan kielen ja kulttuurin osaamista aidoissa tilanteissa. Verkostoituminen pohjoismaisten yritysten kanssa edellyttää vuorovaikutuskykyä ja kohdekulttuurin toimintatapojen tuntemusta. Norden Passet -tyyppistä dokumenttia voisi kehittää ja suositella myös pitkään ammatissa työskennelleille opettajille kulttuurituntemuksen ja toimintamallien päivittämiseen nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassamme.

Lopuksi

Julkaisussa haluttiin antaa ideoita ja malleja amk-ruotsin opetukseen ja ohjaukseen. Artikkeleissa on aineksia opetusmenetelmien kehittämiseen ja uusiin kokeiluihin. Hankekokemuksia on kuvattu selkeästi tutkimustiedollakin perustellen. Artikkelit tarjoavat monia näkökulmia ammattikorkeakoulun ruotsin opettajan muutoksessa olevaan työhön, joten voin suositella julkaisuun tutustumista ruotsin opetuksesta kiinnostuneille opettajille ja muille kielten opetuksesta kiinnostuneille.

Kirjoittaja on opettaja. Hän on opettanut kieliä yläasteella, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä SoTe-alan ammattiaineita Ruotsissa ja Suomessa. Hänen erityinen kiinnostuksen kohteensa on lähihoitajan näyttötutkinnon kieli Pohjoiskalotilla. Tästä aiheesta hän tekee väitöstutkimusta Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa.

Lähteet

Juurakko-Paavola, Taina 2012. Ruotsin kielen osaamisesta ja oppimismotivaatiosta eri kouluasteilla. Kieli, koulutus ja yhteiskunta – maaliskuu 2012. <http://www.kieliverkosto.fi/article/ruotsin-kielen-osaamisesta-ja-oppimismotivaatiosta-eri-kouluasteilla/>

Järvinen, Jouni 2012. Alueasiantuntija tieteiden välissä. Teoksessa I. Virtasalo, J. Järvinen, S. Rautuma, K. Suokas, N. Tenhio (toim.) Vie osaaminen kartalle. Venäjän ja itäisen Euroopan alueasiantuntijuutta etsimässä. Saatavissa: <http://www.ovethanke.fi/Tiedostot/ovet2012.pdf>